

درمان های عمومی در طب اسلامی

جلد اول

آب درمانی، خاک درمانی، شیرین درمانی، نمک درمانی و غذاهای گوشتی

درس یابی از حضرت آیت الله عباس لمیری

نگارش: ولی الله علمیراده

درمان های عمومی در طب اسلامی
جلد اول

نگارش: ولی الله علیزاده

نشر آوان جنوب

ناشر: آوان جنوب

ویراستار: محمدرضا بختیاری

صفحه ارا: محمدرضا بختیاری

طرح جلد: یحیی علیزاده

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۰

تیراژ: ۱۲۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۲۶-۲۱-۹

شابک دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۲۶-۲۲-۶

قیمت: ۸۰۰۰۰ تومان

تهران، پونک، سردار جنگل نبش گلزار یکم پلاک ۱۱۷ طبقه ۵
تلفن: ۰۹۱۲۵۴۹۷۰۴۰ ۰۹۱۶۳۴۵۰۸۸۷ ۴۴۴۴۳۱۶۲

سرشناسه: تبریزیان عباس ۱۳۴۳ -

عنوان و نام پدیدآور: درمان های عمومی در طب اسلامی / درس هایی از
عباس تبریزیان؛ نگارش ولی الله علیزاده؛ ویراستار محمدرضا بختیاری.

مشخصات نشر: تهران: آوان جنوب-۱۴۰۰

مشخصات ظاهری: ج: ۱/۴×۵/۲۱/۵؛ مس. م.

شابک: دوره-۶۲۲-۷۵۲۶-۲۲-۹۷۸؛ ج: ۹۱-۶۲۲-۷۵۲۶-۲۱-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه.

مندرجات: ج: ۱. (آب درمانی، خاک درمانی، شیرین درمانی، نمک درمانی
و غذاهای گوشتی).

موضوع: پزشکی اسلامی

Medicine, Islamic*

پزشکی اسلامی -- احادیث

Medicine, Islamic -- Hadiths*

پزشکی سنتی -- نسخه ها و دستورالعمل ها

Traditional medicine -- Formulae, receipts, prescriptions

شناسه افزوده: علیزاده، ولی الله، ۱۳۳۷ -

رده بندی کنگره: R۱۸/۳

رده بندی دیویی: ۶۱۰/۹۱۷۶۷۱

شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۴۸۸۹۳

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است

فهرست مطالب

- فصل اول: درمان‌های عمومی ۱
- ۱- پرهیز ۱
- ۱-۱- معنای پرهیز ۲
- ۲-۱- غذای بیمار ۳
- ۳-۱- راز نیاز بیمار به غذا ۴
- ۴-۱- ترک پیاده‌روی برای بیمار ۴
- ۲- شفا جستن با ذکر و سخن ۵
- ۱-۲- ذکر لا حول و لا قوة الا بالله ۷
- ۲-۲- شفا جستن با نماز ۹
- ۳-۲- شفا جستن با دعا ۹
- ۴-۲- دعا‌های عمومی ۱۲
- ۵-۲- استعاذه ۱۳
- ۶-۲- شفا جستن با قرآن ۱۵
- ۳- صدقه درمانی ۲۰
- ۱-۳- شرایط صدقه دادن ۲۱
- ۲-۳- چگونگی صدقه دادن ۲۲
- ۳-۳- صدقه آشکارا باشد یا مخفیانه؟ ۲۲

۳-۴- صدقه و دفع مرگ ۲۳

۳-۵- مقدار صدقه ۲۳

۳-۶- آیا صدقه دواى هر دردى است؟ ۲۴

۳-۷- رمز دوا بودن صدقه ۲۴

فصل دوم: آب درمانی ۲۷

۱- مقدمه ۲۷

۲- آب‌های مفید ۳۰

۲-۱- آب باران (آسمان) ۳۰

۲-۲- آب نیسان ۳۷

۲-۳- تگرگ ۴۷

۲-۴- برف ۴۹

۲-۵- آب زمزم ۴۹

۲-۶- آب ناودان کعبه ۵۴

۲-۷- آب فرات ۵۵

۲-۸- سُورُ الْمُؤْمِن ۵۸

۲-۹- آب جوش ۶۰

۲-۱۰- آب ولرم (فاتر) ۶۲

۲-۱۱- آب چشمه ۶۳

۲-۱۲- آب رودخانه‌ها ۶۳

۶۴ ۲-۱۳- آب چاه‌ها

۶۴ ۳- آب‌های مضر و ممنوعه

۶۴ ۳-۱- آب‌های گوگردی داغ (آب‌های معدنی)

۶۸ ۳-۲- آب‌های راکد

فصل سوم: در باب نوشیدن آب ۶۹

۶۹ ۱- زیاده‌روی در آشامیدن

۷۰ ۲- مقدار نوشیدن آب

۷۱ ۳- نوشیدن آب در حالت ناشتا

۷۱ ۴- نوشیدن آب سرد پس از خوردن شیرینی

۷۱ ۵- نوشیدن آب در بین غذا

۷۲ ۶- آب‌خوردن بعد از غذا

۷۲ ۷- آشامیدن آب بر روی چربی

۷۳ ۸- آشامیدن آب بر روی گوشت

۷۳ ۹- دعاخواندن هنگام نوشیدن آب

۷۴ ۱۰- نوشیدن آب زیاد با هدف درمان

۷۴ ۱۱- نحوه آب‌خوردن

۷۶ ۱۲- حالت مطلوب نوشیدن آب

۷۷ ۱۳- آشامیدن آب در ظرف‌های مسی

فصل چهارم: خاک درمانی ۷۹

۱- مقدمه ۷۹

۲- تربت امام حسین (ع) ۸۲

۲-۱- کجای قبر و کدام خاک، خاک امام حسین (ع) است؟ ۸۲

۲-۲- موثرترین تربت امام حسین (ع) به ترتیب اولویت ۸۶

۲-۳- شرایط درمان با تربت امام حسین (ع) ۸۷

۲-۴- محافظت از آلوده شدن تربت - سالم رساندن تربت - ۹۵

۲-۵- نباید تربت امام حسین (ع) را برای لذت خورد ۹۷

۲-۶- نباید از تربت زیاد خورد ۹۷

۲-۷- معین کردن بیماری هنگام خوردن تربت ۹۹

۲-۸- خواندن دعا برای گرفتن و حمل تربت امام حسین (ع) ۱۰۰

۲-۹- ختم و مهر تربت امام حسین (ع) با قرائت انا انزلناه ۱۰۳

۲-۱۰- خواندن دعا موقع خوردن تربت امام حسین (ع) ۱۰۳

۲-۱۱- اختصاص شفا به تربت امام حسین (ع) ۱۰۸

۲-۱۲- استفاده مکرر از تربت برای درمان ۱۰۹

۲-۱۳- اضافه کردن زعفران، غسل و آب آسمان به تربت ۱۰۹

۲-۱۴- جایگاه درمانی تربت امام حسین (ع) در روایات ۱۱۰

۲-۱۵- استفاده از تربت امام حسین (ع) برای غیربیماری ۱۱۱

۲-۱۶- تاثیر اعتقاد به امام حسین (ع) در استفاده از تربت ۱۱۲

۱۱۲-۱۷-۲- کفایت اعتقاد شخصی که این تربت را به کسی می‌دهد.....

۱۱۶-۳- خاک قبر ذوالقرنین.....

۱۱۷- فصل پنجم: شیرین درمانی.....

۱- مقدمه..... ۱۱۷

۲- غسل..... ۱۲۱

۱-۲- انواع غسل..... ۱۲۹

۲-۲- فواید غسل..... ۱۳۳

۳- خرما..... ۱۳۶

۱-۳- انواع خرما..... ۱۴۰

۲-۳- راز دارو بودن خرما چیست؟..... ۱۵۲

۴- شکر..... ۱۵۳

۱-۴- خواص درمانی شکر..... ۱۵۵

۵- نیشکر..... ۱۶۵

۱۶۷- فصل ششم: نمک درمانی.....

۱- مقدمه..... ۱۶۷

۲- آثار نمک..... ۱۶۷

۱-۲- خوردن نمک در شروع و در آخر غذا..... ۱۶۷

۲-۲- لفظ دفع..... ۱۶۸

۱۷۰..... ۲-۳- لفظ رفع

۱۷۰..... ۲-۴- لفظ شفاء

۱۷۱..... ۲-۵- لفظ دواء

۱۷۲..... ۲-۶- مقایسه کردن نمک با تریاق

۱۷۲..... ۲-۷- تعبیر به برطرف کردن

۱۷۴..... ۲-۸- پاشیدن نمک روی لقمه اول

۱۷۷..... ۳- اموری راجع به نمک درمانی در مبانی اسلامی

فصل هفتم: گوشت درمانی ۱۸۱

۱۸۱..... ۱- مقدمه

۱۸۲..... ۲- فواید گوشت

۱۸۲..... ۲-۱- درمان ضعف بدن و ضعف قلب

۱۸۲..... ۲-۲- چاق کننده

۱۸۳..... ۲-۳- افزایش نیروی شنوایی

۱۸۳..... ۲-۴- افزایش نیروی بینایی

۱۸۳..... ۲-۵- جلای چشم

۱۸۴..... ۲-۶- تقویت کننده

۱۸۴..... ۲-۷- درمان و شفا

۱۸۴..... ۲-۸- تقویت کننده کمر و افزایش عمل همبستر شدن

۱۸۵..... ۲-۹- سودمند برای عقل

- ۱۰-۲- نیکو کردن اخلاق و صورت ۱۸۵
- ۱۱-۲- شادی آور برای قلب ۱۸۵
- ۱۲-۲- صاف کردن رنگ ۱۸۵
- ۱۳-۲- کوچک کننده شکم ۱۸۵
- ۳- نکات مهم ۱۸۶
- ۱-۳- بد اخلاق شدن بر اثر کم خوردن گوشت ۱۸۶
- ۲-۳- بی ضرر بودن دوست داشتن گوشت و زیاد خوردن آن ۱۸۶
- ۳-۳- آثار زیاده روی در خوردن گوشت ۱۸۶
- ۴-۳- چند روز یک بار باید گوشت خورد؟ ۱۸۷
- ۵-۳- خوردن گوشت به حالت پخته ۱۸۸
- ۶-۳- نخوردن گوشت خشک شده به وسیله آفتاب (قلیل) ۱۸۸
- ۷-۳- پرهیز از خوردن گوشتی که سه روز از ذبح آن گذشته ۱۸۹
- ۸-۳- نبریدن گوشت پخته با چاقو ۱۸۹
- ۹-۳- شستن گوشت بعد از قطعه قطعه کردن و قبل از پختن ۱۹۰
- ۱۰-۳- نخوردن آب بلافاصله بعد از غذای گوشتی ۱۹۰
- ۱۱-۳- بعد از خوردن غذای چرب نباید بلافاصله آب خورد ۱۹۱
- ۱۲-۳- بهترین جای گوشت ۱۹۱
- ۴- ترتیب اهمیت گوشت های چهارپایان نسبت به هم ۱۹۲
- ۱-۴- گوشت گوسفند ۱۹۲

مقدمه

قرائت اجتهادی از روایات طب اسلامی

در پانزده سال اخیر طب اسلامی به عنوان یک مکتب منسجم برای تشخیص و درمان بیماری‌ها و نیز توصیه‌هایی برای بهداشت و پیشگیری از آن‌ها معرفی شده است. این مکتب طبی با تألیف کتاب «دراسة فی طب الرسول المصطفی» اثر حضرت آیت‌الله عباس تبریزیان مدظله‌العالی در سال ۱۳۸۵ شمسی با به عرصه وجود گذاشت. پیش از تألیف این کتاب مجموعه پراکنده‌ای از روایات با موضوع بهداشت، سلامتی و طب در منابع روایی آمده است اما نماینده مکتب طب اسلامی نیستند چرا که در بین روایات مطرح شده در این کتاب‌ها روایات بدون سند، روایات با سند ضعیف، روایات تصحیف‌شده، روایات متعارض و روایاتی که دلالت مبهم دارند وجود داشت. علی‌رغم ارزش علمی و معنوی تلاش‌هایی که برخی عالمان شیعی در خصوص روایات طبی انجام دادند مشکلات فوق مرتفع نشد. دو کتاب «طب الائمه علیهم‌السلام» اثر علامه سید عبد الله شبر و «حدیث پزشکی» اثر محمدی ری شهری نمونه‌ای از این تلاش‌های مشکورند.

با تألیف کتاب «دراسة فی طب الرسول المصطفی»، مشکلات فوق تا حد قابل توجهی برطرف شد بدین نحو که:

۱. استقصای خوبی در میان روایات انجام شد.^۱
۲. تبویب مناسبی برای مجموعه روایات تنظیم شد.
۳. اسناد روایات مورد بررسی قرار گرفت. در یک ارزیابی توسط نگارنده این مقدمه در مورد اسناد و روایات مورد استناد در کتاب «دراسة فی طب الرسول المصطفی»، روایات مورد استفاده در بخشی از جلد دوم مورد بررسی قرار گرفتند که در یک بازه دویست و پنجاه صفحه‌ای (از صفحه ۲۴۵ تا صفحه ۴۹۵) پانصد روایت مورد استناد قرار گرفته بود که ۲۰۲ روایت از کتب اربعه و غالبا (۱۷۹ روایت) از کتاب کافی - معتبرترین کتاب روایی شیعه - نقل شده بود. از این تعداد بیش از ۲۰ روایت که سند آن مورد بررسی قرار گرفته، معتبر و صحیح بودند و اسامی حدود شصت نفر از راویان ثقه ذکر شده بود. این روایات معتبر غیر از روایات معتبری است که از کتاب‌هایی غیر از کتب اربعه مانند محاسن ذکر شده است که باید آن‌ها

^۱ فیش برداری از یازده هزار روایت بهداشت، سلامتی و طب اسلامی

را هم به مجموعه روایات معتبر مذکور اضافه کرد. طبیعی است که وقتی حدود نیمی از منابع محتوایی یک موضوع دینی، مجموعه کتب اربعه باشد دیگر نمی‌توان آن را دانشی کم‌اعتبار یا بی‌اعتبار دانست و فقدان بررسی اجتهادی طب اهل بیت علیهم‌السلام، تا پانزده سال اخیر (یعنی قریب به دوازده قرن از زمان پس از حضور مرئی ائمه علیهم‌السلام در اجتماع تا کنون)، مایه حسرت و افسوس بسیار است.

۴. دلالت‌ها یا تحقیق مستوفای نویسنده وضعیت روشنی پیدا کرد. در تبیین معنای روایات به‌طور مکرر از کتب لغت نظیر مفردات و از منابع گیاهان دارویی برای تعیین مصداق یک روایت و خصوصیات ظاهری یک گیاه استفاده شده است. آن‌چه از بررسی فایل‌های صوتی تدریس چهار جلد برمی‌آید استاد اشراف کاملی به گیاهان دارویی مختلف، محل رویش هر گیاه، تفاوت انواع مختلف یک گیاه (و میزان اثرات درمانی آن‌ها) که در مناطق مختلف رشد می‌کنند دارد، به عنوان مثال در مورد سنای مکی استاد ضمن توضیح این که آن‌چه در بازار وجود دارد ممکن است سنای هندی یا پاکستانی باشد به اثر کمتر این دو نوع اشاره می‌کند و میزان اضافه‌کردن دارو را برای جبران این کاهش اثر ذکر می‌کند.

۵. تعارض‌های روایات بر اساس قواعد اصولی حل شد. در مواردی استاد ضمن بیان روایات متعارض با توجه به کثرت روایات یک طرف (اعتبار روایت معارض و تبیین و تعلیل احتمالاتی نظیر تضعیف به حل تعارض اقدام می‌کند.

۶. قواعد خاص طب اسلامی بر اساس قواعد استنباط استخراج شد. می‌توان برخی از این قواعد را بدین شرح بیان کرد:

الف) سرماخوردگی نباید درمان شود (به دلیل منافع زیاد آن برای بدن) مگر عوارضی نظیر ذات‌الریه با آن توأم شود و بیمار را به سمت زمین‌گیر شدن ببرد.

ب) حجامت درمان همه انواع سردرد است.

خوشبختانه نویسنده کتاب که دغدغه تامی در اثبات صحت مفاد روایات طبی و قواعد طبی مستخرجه دارد، علاوه بر تالیف کتاب دراسه، مطالعات گسترده‌ای در طب سنتی، گیاهان دارویی و شاخه‌های مختلف طب جدید (اعم از علوم پایه پزشکی و علوم بالینی) انجام داده است و بر اساس دستورات طبی روایات به‌طور عملی اقدام به تشخیص و درمان بیماران نموده‌اند که حسب اطلاع نگارنده نتایج بسیار درخشانی به دست آمده است. با این رویکرد حضرت آیت‌الله عباس تبریزیان مدظله‌العالی دیگر صرفاً یک مجتهد متبحر در موضوع طب اسلامی نیست بلکه به یک طبیب تمام عیار که بر تشخیص بیماری‌ها، شناخت

ادویه مختلف و درمان بیماران تسلط یافته تبدیل شده است و عملاً طب اسلامی را نه فقط به عنوان یک شاخه از معارف اهل بیت علیهم السلام بلکه به عنوان یک مکتب طبی کاربردی که برگرفته از وحی است ارائه کرده است.

دکتر علی آراسته^۱

www.ketab.ir

^۱ پزشک عمومی، دانشجوی تخصصی طب سنتی، گذراندن پایه پنجم دروس حوزه علمیه و دکترای فلسفه